

Na pomoc auditorům – dotazy a odpovědi z oblasti metodiky účetnictví

Vykazování peněžních prostředků u Sberbank CZ v účetních závěrkách s rozvahovým dnem 28. 2. 2022 nebo později

Datum vydání: 5. dubna 2022

Dotaz

Dne 28. 2. 2022 zahájila Česká národní banka („ČNB“) kroky k odejmutí bankovní licence společnosti Sberbank CZ, a.s. („Sberbank CZ“). ČNB k tomuto datu vydala předběžné opatření, kterým bance zamezila nakládání s aktivy a pasivy, včetně poskytování nových úvěrů a přijímání vkladů.

Jak mají být vykazovány a oceněny peněžní prostředky u Sberbank CZ v účetních závěrkách s rozvahovým dnem 28. 2. 2022 a později? Má tato situace nějaký dopad na vykazování úvěrů poskytnutých Sberbank CZ?

Odpověď

V českých účetních předpisech jsou peníze a peněžní prostředky definovány ve vyhlášce č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů („ZoÚ“), pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů („Vyhláška“), v ustanovení § 12a jako zůstatky peněžních prostředků na účtech zejména v bankách a pro účely výkazu o peněžních tocích obdobně v ustanovení § 40. Sberbank CZ nebyla k 28. 2. 2022 odejmuta bankovní licence, ČNB s ní pouze zahájila řízení o jejím odejmutí, je tedy k tomu datu stále bankou. Z toho důvodu vklady na účtech Sberbank CZ k 28. 2. 2022 plní po formální stránce definici peněžních prostředků dle Vyhlášky.

Na základě předběžného opatření ČNB Sberbank CZ od 28. 2. 2022 již nesmí přijímat vklady a provádět platby, tím pádem fakticky nemůže plnit funkci banky tak, jak je definována zákonem o bankách. Již 28. 2. 2022 obdržel Garanční systém finančního trhu oznámení ČNB o neschopnosti Sberbank CZ dostát závazkům vůči oprávněným osobám ze zákonných a smluvních podmínek. Na základě tohoto oznámení je Garanční systém povinen vyplácet z fondu pojištění vkladů náhradu vkladů, a to až do pojistného limitu 100 tis. EUR (základní náhrada). Tato výplata musí být zahájena do 7 pracovních dnů od rozhodného dne, tj. 28. 2. 2022.

Domníváme se, že uživatelé účetní závěrky vnímají částky vykázané v položce rozvahy „C.IV.2. Peněžní prostředky na účtech“ shodně s obecnou definicí peněžních prostředků jako prostředky, které jsou účetní jednotce k dispozici k úhradě jejích závazků a nehrozí u nich riziko nedobytnosti (kreditní riziko). Jak bylo uvedeno výše, okamžikem vyhlášení předběžného opatření přestala Sberbank CZ fakticky plnit funkci banky a peněžní prostředky přestaly být účetní jednotce k dispozici.

Vzhledem k požadavku § 7 odst. 1 ZoÚ, aby byla účetní závěrka sestavena srozumitelně a podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky, je třeba chápat ustanovení § 12a Vyhlášky podle jeho podstaty, nikoliv ho vykládat po formální stránce. Nepojištěné vklady u Sberbank CZ představující vklady nad ekvivalent 100 tis. EUR

Na pomoc auditorům – dotazy a odpovědi z oblasti metodiky účetnictví

nesplňují k 28. 2. 2022 obecnou definici peněžních prostředků (nejsou k dispozici, hrozí zde riziko nedobytnosti). Domníváme se proto, že pro zajištění věrného a poctivého obrazu je nezbytné, aby účetní jednotka vykázala tuto pohledávku za Sberbank CZ v položce rozvahy „C.II.2.4.6 Jiné pohledávky“.

Dle našeho názoru prostředky na účtech vedených u Sberbank CZ, které jsou pojištěny, a tedy, jejichž základní náhradu vkladu účetní jednotka obdrží z Fondu pojištění vkladů prostřednictvím Komerční banky, i nadále splňují obecnou definici peněžních prostředků, a mohou tak být vykázány v účetní závěrce s rozvahovým dnem 28. 2. 2022 nebo později v položce rozvahy „C.IV.2. Peněžní prostředky na účtech“. Tento názor je vázán na skutečnost, že základní náhrada vkladu z Fondu pojištění vkladů nebude zpochybněna.

Pro zvýšení právní jistoty může účetní jednotka pro odůvodnění postupu vykazování také využít ustanovení § 7 odst. 2 ZoÚ umožňující účetní jednotce odchýlit se od účetních metod stanových prováděcími právními předpisy (§ 12a Vyhlášky) tak, aby byl podán věrný a poctivý obraz.

Pro úplnost doplňujeme, že v případě nepojištěných vkladů (definovaných výše) vykázaných v položce rozvahy „C.II.2.4.6 Jiné pohledávky“ musí účetní jednotka zvážit požadavek § 25 odst. 3 ZoÚ na ocenění ke konci rozvahového dne a případně vytvořit opravnou položku zohledňující rizika související s nedobytností nebo částečnou nedobytností této pohledávky.

Závazků účetních jednotek vůči Sberbank CZ se současná situace nedotýká. Účetní jednotka je i nadále povinna splácet závazek dle smlouvy a smluvní podmínky zůstávají v platnosti bez změny.

V případě účetních závěrek s rozvahovým dnem po 28. 2. 2022 by měla účetní jednotka vyhodnotit veškeré dostupné aktuální informace. Je pravděpodobné, že až do okamžiku vypořádání nepojištěných vkladů by tyto měly být vykázány v položce rozvahy „C.II.2.4.6 Jiné pohledávky“ a oceňovány s ohledem na požadavek § 25 odst. 3 ZoÚ (viz výše).

Upozorňujeme, že odpověď Komory auditorů ČR (KA ČR) na výše uvedený dotaz je založena na současném znění právních předpisů a jejich převažujících interpretacích, které se mohou v budoucnosti změnit. Doporučujeme proto ověřit si závěry uvedené v této odpovědi.

Dovolujeme si Vás upozornit, že KA ČR nemůže vydávat závazná stanoviska a nemůže suplovat funkci regulátora účetnictví a auditu. Závazná stanoviska může vydávat pouze soud. KA ČR tedy žádným způsobem neodpovídá za jakoukoli škodu, která by vznikla třetím osobám v souvislosti s využíváním názoru prezentovaného v tomto stanovisku. Při zpracování stanoviska jsme vyšli pouze z informací, které nám byly poskytnuty, jsou shrnuty v popisu situace a jejichž pravdivost jsme neověřovali.